

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Амбрик Лілія Петрівна

УДК 336.02:336.2:336.5

**РОЗБУДОВА ФІСКАЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Тернопіль – 2013

Дисертація на правах рукопису.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Крисоватий Андрій Ігорович,
Тернопільський національний економічний університет,
ректор, завідувач кафедри податків та фіскальної політики

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Опарін Валерій Михайлович,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри фінансів

кандидат економічних наук, професор
Данілов Олександр Дмитрович,
Київський економічний інститут менеджменту,
проректор з наукової роботи,
завідувач кафедри фінансів і кредиту

Захист відбудеться «16» травня 2013 р. о 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11-а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «15» квітня 2013 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Утвердження ринкової економіки в Україні пов'язане з необхідністю формування і реалізації ефективних інституцій фіскальної політики. Оскільки остання є однією з домінуючих компонент забезпечення економічного зростання в державі, для України актуальними залишаються проблеми, зумовлені функціонуванням фіскального інструментарію та можливостями його впливу на розвиток та коригування соціально-економічних процесів.

Характерною особливістю сучасного етапу здійснення фіскальної політики України є пріоритетність виконання фіскальних завдань над регулюючим потенціалом податкових інструментів, неефективність використання державою фінансових ресурсів, мобілізованих як за рахунок податкових, так і боргових джерел, дисбаланси міжбюджетних та соціальних трансфертів, що негативно позначається на макроекономічній стабільності. Такі тенденції спричиняють втрату мобільності та гнучкості економічної системи, нездатність своєчасно і повною мірою пристосовуватися до змін внутрішніх умов її функціонування й навколишнього середовища і, відповідно, негативно позначаються на моделі економічного розвитку держави. Важливість впливу інструментів фіскальної політики на макроекономічну стабільність зумовлює об'єктивну потребу в їх оцінюванні та збалансуванні для забезпечення економічного зростання в Україні на якісно і кількісно новій основі.

Вагомий внесок у створення наукового підґрунтя для формування і реалізації фіскальної політики зробили зарубіжні (Ш. Бланкарт, Дж. Б'юкенен, А. Вагнер, А. Ілларіонов, Дж. Кейнс, І. Майбууров, Р. Масгрейв, Дж. С. Мілль, І. Озеров, Д. Рікардо, А. Сміт, Дж. Стігліц, В. Танзі, М. Фрідман, Т. Юткіна) та українські науковці (І. Алексєєв, В. Андрущенко, В. Геєць, С. Герчаківський, А. Даниленко, О. Данілов, В. Дем'янишин, О. Десятнюк, Я. Жаліло, В. Загорський, Ю. Іванов, О. Кириленко, А. Крисоватий, Е. Лібанова, І. Луніна, А. Луцик, С. Онишко, В. Опарін, А. Соколовська, В. Суторміна, В. Федосов, С. Юрій).

Водночас наявність дискусійних аспектів щодо вирішення множини проблем у фіскальній сфері підтверджує доцільність розробки системного підходу до оцінювання ефективності функціонування фіскального інструментарію держави. Важливість та необхідність подальших поглиблених досліджень у цій галузі фінансової науки зумовили вибір теми дисертації, визначили її мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Матеріали дисертації є складовою науково-дослідних робіт кафедри податків та фіскальної політики Тернопільського національного економічного університету за темами: «Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України» (державний реєстраційний номер 0106U000521), «Міжнародний досвід податкового регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності» (державний реєстраційний номер 0110U007545) та «Фіскальний простір сталого соціально-економічного розвитку держави» (державний реєстраційний номер 0111U010359). У межах виконання цих тем автором розроблено теоретичні підходи до дослідження фіскального інструментарію й запропоновано практичні рекомендації щодо напрямків його збалансування у контексті забезпечення економічного зростання в Україні.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретико-організаційних засад функціонування фіскального інструментарію та розробка практичних рекомендацій щодо його збалансування в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань теоретичного та практичного характеру:

- проаналізувати та систематизувати наукові підходи до дослідження фіскального регулювання економіки, визначити місце фіскального регулювання та його інструментарію в системі методів державного регулювання економіки;
- розкрити зміст, висвітлити природу та визначити поняття «фіскальний інструментарій»;
- здійснити оцінку інституційних умов формування фіскального інструментарію забезпечення економічного зростання;

- провести моніторинг функціонування податкових інструментів, виокремити серед них ключові з позиції забезпечення економічного зростання;
- дослідити результативність дій держави щодо здійснення державних видатків у напрямку забезпечення економічного зростання;
- проаналізувати сучасний стан функціонування боргових інструментів із позиції здатності країни виконувати свої боргові зобов'язання та напрямків використання залучених ресурсів;
- з'ясувати проблематику функціонування міжбюджетних і соціальних трансфертів;
- оцінити можливості використання зарубіжного досвіду в Україні щодо застосування ефективних фіскальних інструментів;
- окреслити вектори збалансування вітчизняного фіскального інструментарію з метою досягнення економічного зростання в Україні;
- змоделювати процес забезпечення економічного зростання за допомогою інструментів фіскальної політики.

Об'єктом дослідження є фіскальна політика держави та інструменти її реалізації.

Предмет дослідження – теоретико-організаційні та практичні засади функціонування фіскального інструментарію у контексті впливу на забезпечення економічного зростання в Україні.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, викладені в наукових працях зарубіжних та українських учених у сфері державних фінансів.

Для вирішення поставлених у дисертаційній роботі завдань та досягнення мети дослідження використано діалектичний метод пізнання, який забезпечив аналіз явищ і процесів у їх розвитку, визначив їхній взаємозв'язок та взаємозалежності. У процесі дослідження також застосовано методи теоретичного узагальнення, аналізу й синтезу (в ході визначення понятійного апарату фіскального інструментарію), історичний метод, метод наукової абстракції та системний підхід (перший розділ). Використання методів порівняльного аналізу, графічного зображення, спостереження та формалізації дало змогу проаналізувати вітчизняну практику функціонування фіскальних інструментів у другому розділі. Метод економіко-математичного моделювання застосовано для визначення пріоритетних сфер бюджетного фінансування та надання податкових пільг з метою забезпечення економічного зростання в Україні (третій розділ).

Інформаційну основу дослідження складають законодавчі та інші нормативно-правові акти з питань фіскального регулювання, матеріали Міністерства фінансів України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації, Державної служби статистики України, періодичні видання міжнародних фінансових і фіскальних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні природи та змісту фіскального інструментарію та розробці пріоритетних напрямків збалансування вітчизняного фіскального інструментарію у контексті забезпечення економічного зростання в Україні. Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у наступному:

вперше:

- обґрунтовано зміст поняття «фіскальний інструментарій» як сукупності інструментів впливу держави у сферах податкової політики, політики державних видатків, міжбюджетних і соціальних трансфертів та боргової політики, що діють у межах інституційного середовища. Це дало змогу окреслити системний підхід до комплексного дослідження площини фіскального регулювання економічного зростання в державі;

удосконалено:

- методика оцінювання боргового навантаження на основі додатково запропонованих показників, а саме: рівень покриття державного боргу та абсолютні вимірники прихованих форм державного боргу (залишок заявлених до відшкодування сум податку на додану вартість та суми

переплат податків і зборів), які дозволяють докладніше визначити вплив функціонування боргових інструментів на забезпечення економічного зростання в Україні;

– аналітичний інструментарій застосування заходів податкового регулювання економічного зростання. З цією метою обґрунтовано доцільність проведення податкової амністії в Україні з позиції досягнення економічних ефектів, що, з одного боку, дає можливість підвищити ефективність регулюючої складової податкової системи, а з іншого – стимулювати процес надходження інвестицій для прискореного розвитку національної економіки;

дістало подальший розвиток:

– типологізація розрахунків значення фіскальних мультиплікаторів для національної економіки. Це дало змогу обґрунтувати вибір домінуючого інструментарію реалізації фіскальної політики та виокремити пріоритетність видаткових інструментів над податковими з позиції впливу на динаміку валового внутрішнього продукту в контексті забезпечення економічного зростання в Україні;

– обґрунтування необхідності запровадження пільг інвестиційно-інноваційного характеру (інвестиційного та інноваційного податкового кредиту), що сприятиме підвищенню ефективності регулюючої функції податкових інструментів та забезпеченню якісної складової економічного зростання;

– підходи до оцінки альтернативних варіантів державної підтримки забезпечення економічного зростання. На основі побудованих багатофакторних регресійних моделей лінійного та нелінійного виду визначено пріоритетні напрями бюджетного фінансування і сфери надання податкових пільг.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні основи, висновки та практичні рекомендації автора можуть використовуватися Державною податковою службою України та іншими органами державної влади у процесі вдосконалення податкового законодавства для формування фіскальної політики держави, орієнтиром якої є забезпечення економічного зростання в Україні.

Окремі результати дисертаційного дослідження впроваджені у діяльність Головного управління економіки Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка № 01/3-960 від 18.10.2012 р.), а також Державної податкової служби у Тернопільській області (довідка № 14071/10/06-011/273 від 29.10.2012 р.).

Матеріали дисертації використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету (довідка № 126-24/2916 від 03.10.2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є одноосібним науковим дослідженням. Сформульовані в роботі науково-практичні результати, висновки та пропозиції, що винесені на захист, одержані автором самостійно і є його науковим здобутком.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися та обговорювалися на таких міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: міжнародні науково-практичні конференції: «Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін» (м. Тернопіль, 2009 р.), «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2010 р., 2012 р.), «Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу» (м. Київ, 2010 р.), «Перспективи розвитку фінансових систем європейських країн в умовах виходу з кризи» (м. Львів, 2010 р.), «Фінансова система держави: проблеми та перспективи розвитку» (м. Київ, 2011 р.), «Напрями розбудови податкової системи України в умовах утвердження ринкової економіки» (м. Тернопіль, 2011 р.), «Гармонізація оподаткування в умовах глобальних та інтеграційних процесів» (м. Ірпінь, 2011 р., 2012 р.), «Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації» (м. Тернопіль – Чортків, 2012 р.), «Актуальні проблеми економіки і управління в сучасних соціально-економічних умовах» (м. Дніпропетровськ, 2012 р.); всеукраїнські науково-практичні конференції: «Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації» (м. Тернопіль, 2007 р., 2008 р.), «Перспективи розвитку фінансової системи України» (м. Тернопіль, 2012 р.), «Проблеми і

перспективи розвитку фінансів, обліку і маркетингу в сучасному бізнесовому середовищі» (м. Київ, 2012 р.).

Наукові публікації. Основні результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у 8 наукових працях, у яких опубліковані основні результати дисертації (3,67 д. а.), та 15 працях апробаційного характеру (1,61 д. а.). Загальний обсяг публікацій становить 5,28 д. а., з яких автору належить 4,98 д. а.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 270 найменувань та 27 додатків на 30 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 232 сторінки. Загальний обсяг дисертації становить 164 сторінки. Дисертація вміщує 44 таблиці та 43 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі «Теоретико-організаційні засади функціонування фіскального інструментарію держави» розглянуто наукову парадигму державного втручання в економічні процеси через фіскальну сферу, досліджено природу фіскального інструментарію держави та визначено його зміст, а також проаналізовано інституційні умови використання фіскального інструментарію для забезпечення економічного зростання.

Аналіз наукових підходів до дослідження фіскального регулювання економіки, зокрема постулатів меркантилізму (камералізму), класичної економічної школи, кейнсіанської доктрини, «економіки пропозиції» та монетаризму, дозволив виявити слабкі та сильні сторони державного втручання в економіку. У роботі доведено, що втручання держави в економічні процеси за допомогою інструментів фіскальної політики необхідне та виправдане з позиції забезпечення економічного зростання. При цьому встановлено роль держави як творця суспільних благ і регулятора розвитку за допомогою адекватного соціально-економічним реаліям інструментарію. Пріоритетне місце серед методів державного регулювання економіки відведено фіскальному регулюванню та його інструментарію (рис. 1).

На основі дослідження основ політики у сфері фіску встановлено вимоги до її реалізації в контексті забезпечення економічного зростання, а саме: підтримування інституційного середовища, сприятливого для економічного зростання і збалансованих державних фінансів; встановлення стимулів економічного зростання для приватного сектора та ефективне використання наявних державних ресурсів; фінансування державної активності й регулювання економічної діяльності суб'єктів господарювання завдяки ефективній та стабільній податковій системі; підтримка макроекономічної стабільності завдяки стійким державним рахункам.

Це дало змогу обґрунтувати природу фіскального інструментарію та визначити його зміст як сукупності інструментів впливу держави у сферах податкової політики, політики державних видатків, міжбюджетних і соціальних трансфертів та боргової політики, що діють у межах інституційного середовища.

Рис. 1. Місце фіскального регулювання в системі методів державного регулювання економіки

Відповідно, складовими фіскального інструментарію визначено податкові, трансфертні та боргові інструменти (державні та муніципальні запозичення), а також державні видатки.

Крізь призму теорії інституціоналізму виявлено необхідність врахування інституційної компоненти забезпечення економічного зростання. На основі моніторингу інституційного середовища за низкою індикаторів (свобода слова і відповідальність, політична стабільність, ефективність державного управління, регуляторна якість, верховенство закону та боротьба з корупцією) встановлено, що якість інституційного середовища в Україні незадовільна. Відсоткова оцінка більшості індикаторів упродовж 1998-2010 рр. є низкою порівняно з іншими країнами світу. Окрім того, до викривлень інституційної економіки (так званих «інституційних пасток»), віднесено розширення бюрократичного апарату, корупцію, існування тіньової економіки, ухилення від оподаткування тощо.

З огляду на зазначене, в процесі дослідження обґрунтовано, що для підвищення дієвості та ефективності фіскальних інструментів у контексті їх впливу на забезпечення економічного зростання існує об'єктивна потреба в покращенні якості правових і регуляторних інститутів, а також ефективності державного управління.

У другому розділі «Прагматизм функціонування фіскального інструментарію у контексті забезпечення економічного зростання в Україні» здійснено діагностику функціонування податкових інструментів, визначено вплив державних видатків на забезпечення економічного зростання, проведено моніторинг ефективності функціонування боргових інструментів і виявлено дисбаланси міжбюджетних та соціальних трансфертів.

Вагомим чинником ефективності реалізації фіскальної політики держави в напрямі забезпечення економічного зростання визначено мультиплікаційні ефекти впливу фіскальних інструментів на динаміку ключового макроекономічного показника (ВВП). У роботі розраховано значення фіскальних мультиплікаторів, а саме: податкового мультиплікатора та мультиплікатора державних витрат. Так, у 2004 р. зменшення податків на 1 грошову одиницю збільшувало рівноважний ВВП на 0,77 грошових одиниць, у 2008 р. – на 1,28 грошових одиниць та у 2010 р. – на 0,45 грошових одиниць. У свою чергу, збільшення державних витрат на 1 грошову одиницю збільшувало рівноважний ВВП на 1,12, 1,31 та 0,81 грошових одиниць відповідно. Зазначене дає підстави виокремити домінуючий інструментарій реалізації тактичних заходів фіскальної політики, зокрема видатковий інструментарій, у контексті впливу на динаміку ВВП (табл. 1).

Аналіз податкової політики щодо надання пільг засвідчив їх нерівномірний розподіл як у галузевому, так і територіальному вимірах, а також неефективну з точки зору забезпечення економічного зростання структуру наданих податкових пільг. Разом із тим, ефективність надання пільг як співвідношення обсягу пільг до мобілізованих податкових надходжень є різною в розрізі областей. Однак надання пільг не супроводжується адекватними змінами в соціально-економічному розвитку регіонів.

Значення фіскальних мультиплікаторів для відкритої економіки

Рік	СВД, млн. грн.	НДД, млн. грн.	З, млн. грн.	MPC	MPS	Простий податковий мульти- плікатор	Простий витратний мульти- плікатор
						m_1	m_{g1}
2004	180399	212033	31634	0,69	0,31	-0,77	1,12
2005	252624	298275	45651	0,84	0,16	-1,75	2,09
2006	319383	363586	44203	1,02	-0,02	-2,42	2,37
2007	423174	470953	47779	0,97	0,03	-1,69	1,75
2008	582482	634493	52011	0,97	0,03	-1,37	1,40
2009	590196	672662	82466	0,20	0,80	-0,06	0,31
2010	685233	841591	156358	0,56	0,44	-0,46	0,82
2011	857306	971231	113925	1,33	-0,33	-2,33	1,75
Рік	ПН (ПДФО), млн. грн.	ВВП, млн. грн.	t	ІМ, млн. грн.	MPI	Складний податковий мульти- плікатор	Складний мультиплікатор державних витрат
						m_2	m_{g2}
2004	13213,3	345113	-0,004	193120	0,59	-0,77	1,12
2005	17325,2	441452	0,043	223555	0,32	-1,63	1,94
2006	22791,1	544153	0,053	269200	0,44	-2,14	2,10
2007	34782,1	720731	0,068	364373	0,54	-1,52	1,57
2008	45895,8	948056	0,049	520588	0,69	-1,28	1,31
2009	44485,3	914720	0,042	439400	2,44	-0,06	0,31
2010	51029,2	1094607	0,036	579872	0,78	-0,45	0,81
2011	60224,5	1316600	0,041	779028	0,90	-2,12	1,60

Примітка: СВД – споживчі витрати домогосподарств; НДД – наявний дохід домогосподарств; З – заощадження; MPC – гранична схильність до споживання; MPS – гранична схильність до заощадження; ПН (ПДФО) – податкові надходження (податок на доходи фізичних осіб); ВВП – валовий внутрішній продукт; t – гранична ставка оподаткування; ІМ – імпорт; MPI – гранична схильність до імпорту.

Обґрунтовано доцільність застосування спрощеної системи оподаткування, що є виправдано з точки зору забезпечення зайнятості населення, стимулювання сукупного попиту, економії фінансових ресурсів держави на виплату допомоги по безробіттю та вирішення завдань регіонального розвитку в частині фінансування капітальних видатків місцевих бюджетів.

Дослідження видатків Зведеного бюджету України засвідчило, що їхня структура за економічною класифікацією неефективна.

У дисертації доведено позитивну кореляцію між фінансуванням видатків на освіту, зокрема вищу, та динамікою валового внутрішнього продукту (з існуванням часового лагу рівного п'яти рокам). Відтак акцентовано увагу на перспективному характері бюджетних інвестицій у людський капітал.

Встановлено, що принципи проведення процедур державних закупівель товарів, робіт і послуг, задекларовані в Україні на інституційному рівні, відповідають світовим стандартам. Однак чинна практика державних закупівель засвідчує протилежне. Мало того, ефективність державних закупівель знижується через характер процедур їх проведення (частка неконкурентних процедур за досліджуваний період коливалася в межах від 28,5% до 52,7%) та розширення прав природних монополій щодо закупівлі товарів, робіт, послуг за власні кошти без застосування процедур закупівель.

У дисертації констатовано, що здійснення державних та муніципальних запозичень породжує проблему державного та муніципального боргу, управління якими пов'язане із значним навантаженням на бюджет. А тому ефективність функціонування боргових інструментів, з одного боку, зводиться до фіскального потенціалу держави, зокрема здатності виконувати свої боргові зобов'язання, а з іншого – пов'язана з напрямками використання фінансових ресурсів, мобілізованих за рахунок боргових джерел фінансування.

Для удосконалення методики оцінки впливу боргового навантаження на забезпечення економічного зростання обґрунтовано необхідність доповнення переліку існуючих індикаторів (коефіцієнт боргової залежності економіки, рівень державного боргу на душу населення, частка відсоткових платежів у податкових надходженнях державного бюджету тощо) такими показниками, як рівень покриття державного боргу (критичне значення 51,6% характерне в 2010 р.) та абсолютні вимірники прихованих форм державного боргу (залишок заявлених до відшкодування сум податку на додану вартість й суми переоплат податків і зборів) (рис. 2).

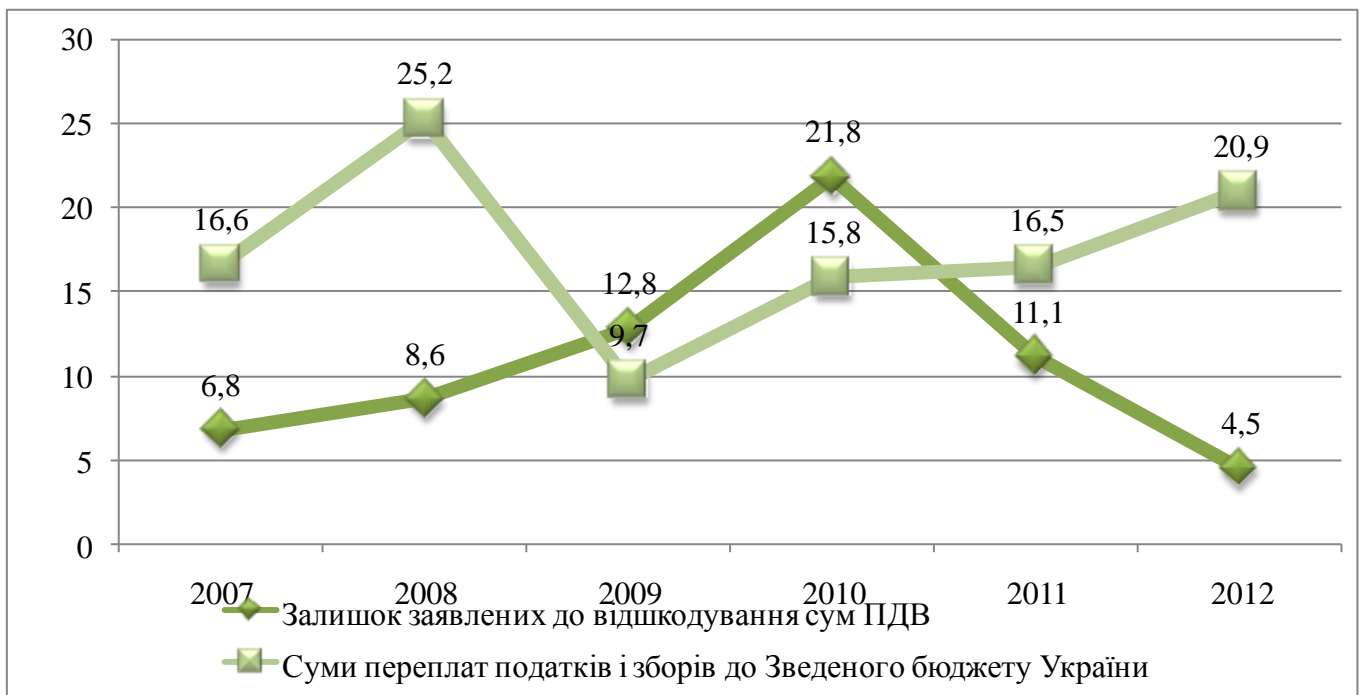

Рис. 2. Динаміка залишків заявлених до відшкодування сум ПДВ та сум переоплат податків і зборів до Зведеного бюджету України на початок звітного періоду, млрд. грн.

Упродовж досліджуваного періоду суми переоплат податків і зборів до Зведеного бюджету України зросли в 1,3 рази, що, з одного боку, свідчить про скорочення обігових коштів платників податків, які останні могли б спрямувати на цілі розширеного відтворення, а з іншого – про адміністративне втручання контролюючих органів у фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

У процесі дослідження встановлено, що міжбюджетні трансферти, з одного боку, залишаються вагомим джерелом доходів місцевих бюджетів України (у 2011 р. їхня питома вага склала 52,3%) та дозволяють вирішувати завдання соціально-економічного розвитку регіонів. Проте, з іншого – існує низка проблем, пов'язаних з переважною соціальною спрямованістю офіційних трансфертів, що надаються з Державного бюджету України та неефективною системою соціальних пільг. Разом із тим, потребує зміцнення власна фінансова база місцевих бюджетів України.

Доведено також, що соціальні трансферти позитивно впливають на динаміку валового внутрішнього продукту, однак через розбалансованість системи пенсійного забезпечення не можуть у повній мірі використати свій потенціал як потужних фіскальних регуляторів. Наявні

дисбаланси системи соціальних трансфертів породжені низьким рівнем соціальних гарантій для населення, значною диференціацією пенсійних виплат залежно від категорії громадян, відсутністю інституційних обмежень щодо розміру окремих трансфертів (розмір максимальної пенсії у 10 разів перевищує розмір мінімальної пенсії) та співвідношенням кількості пенсіонерів та застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового пенсійного забезпечення (платників внесків на постійній основі) з тенденцією спадної динаміки числа останніх.

Проведений моніторинг трансфертних інструментів засвідчив, що перспективними формами соціальних трансфертів є одноразова виплата по безробіттю для зайняття підприємницькою діяльністю та працевлаштування безробітних шляхом надання дотацій роботодавцям.

Таким чином, для забезпечення економічного зростання в Україні існує необхідність у об'єктивному оцінюванні та адекватному збалансуванні складових фіскального інструментарію держави: податкових, видаткових, боргових і трансфертних інструментів.

У третьому розділі «Напрямки трансформації фіскального інструментарію як ринкового інституту державного регулювання економічного зростання в Україні» окреслено вектори збалансування вітчизняного фіскального інструментарію з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та змодельовано процес системної підтримки економічного зростання за допомогою інструментів фіскальної політики.

У дисертації узагальнено зарубіжний досвід фіскального регулювання економічного зростання, що свідчить про активне використання державами різних пільг та преференцій для суб'єктів господарювання, що впроваджують інвестиції та інновації. Зокрема, йдеться про інвестиційний та інноваційний податкові кредити як дієві інструменти податкового регулювання. Наведено економічні аргументи щодо переваг податкового механізму стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку, а саме: самостійність підприємств у прийнятті рішень стосовно цілей, масштабів фінансування своєї діяльності в галузі досліджень, розробок і нововведень; порівняно незначні адміністративні витрати; в цілому недискримінаційний характер; гнучкість дії. Обґрунтовано доцільність використання таких інструментів в Україні з метою підвищення ефективності регулюючої функції податкових інструментів.

Результати проведеного дослідження свідчать, що завдяки реалізації податкової амністії окремі країни (Італія, Португалія, Угорщина, Росія) досягли вагомих економічних ефектів. Доведено, що запровадження такої практики в Україні економічно вигідне та виправдане, оскільки забезпечить підвищення ефективності податкової системи та стимулюватиме процес надходження інвестицій до національної економіки. Доцільним у цьому плані є повернення приватних капіталів та легалізація доходів фізичних осіб без перевірки походження фінансових ресурсів.

На основі моніторингу вітчизняних реалій функціонування фіскального інструментарію й вивчення зарубіжного досвіду реалізації фіскальної політики сформовано напрямки збалансування вітчизняного фіскального інструментарію, найважливішими серед яких є:

- удосконалення пільгової податкової політики, зокрема в частині оподаткування ПДВ, запровадження інвестиційно-інноваційних податкових пільг; імплементації спеціального режиму оподаткування діяльності технологічних парків; впровадження практики податкової амністії;
- оптимізація структури видатків Зведеного бюджету України шляхом зниження частки видатків на загальнодержавні функції і соціальний захист та соціальне забезпечення; підвищення капітальної спрямованості державних видатків та зміцнення їх інноваційної складової; підвищення ефективності процедур державних закупівель;
- забезпечення інвестиційного характеру державних запозичень, розвиток сфери муніципальних запозичень та скасування практики формування переplat податків і зборів як прихованої форми боргу держави перед платниками податків;
- усунення дисбалансів трансфертних інструментів шляхом ліквідації значної різниці в розмірах пенсійних виплат, забезпечення адресного характеру соціальних пільг та надання субвенцій на цілі соціально-економічного розвитку регіонів із одночасним зміцненням власної фінансової бази місцевих бюджетів;

– втілення адекватних інституційних трансформацій шляхом забезпечення стабільності податкового та бюджетного законодавства.

У дисертації визначено підходи до оцінки альтернативних шляхів системної підтримки забезпечення економічного зростання в Україні.

На основі побудованих багатofакторних регресійних економіко-математичних моделей визначено пріоритетні напрями бюджетного фінансування і сфери надання податкових пільг (табл. 2):

лінійна

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2, \quad (1)$$

нелінійна

$$y = a_0x_1^{a_1}x_2^{a_2}, \quad (2)$$

де введені такі позначення:

y – валова додана вартість галузі (ВДВ), млн. грн.;

x_1 – видатки Зведеного бюджету України на відповідну галузь національної економіки, млн. грн.;

x_2 – податкові пільги на відповідну галузь національної економіки, млн. грн.

Таблиця 2

Значення параметрів багатofакторних регресійних моделей по галузях національної економіки

Галузь	Значення параметрів регресійної моделі (1)				
	Значення коефіцієнтів моделі			Значення коефіцієнта кореляції	Значущість моделі
	a_0	a_1	a_2	R	F
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	11860	3,028	4,94	0,9535	0,0101
Торгівля	44530	0,5087	20,54	0,9389	0,0158
Транспорт	27170	0,07304	16,79	0,9544	0,0098
Освіта	2900	0,6611	0,7022	0,9995	0,0002
Охорона здоров'я та соціальна допомога	-2330	1,033	-5,409	0,9952	0,0007
Державне управління	-7049	2,462	-3,001	0,9514	0,0108
Галузь	Значення параметрів регресійної моделі (2)				
	Значення коефіцієнтів моделі			Значення коефіцієнта кореляції	Значущість моделі
	a_0	a_1	a_2	R	F
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	424,9621	0,161	0,4166	0,9027	0,0113
Торгівля	332,2873	0,28	0,4944	0,9330	0,0186
Транспорт	2406,672	-0,2854	0,7739	0,9464	0,0127
Освіта	1,822848	0,925	-0,01298	0,9995	0,0002
Охорона здоров'я та соціальна допомога	-5,66326	1,25	-0,1645	0,9965	0,0005
Державне управління	-4,06738	1,226	-0,02212	0,9735	0,0043

У результаті аналізу параметрів моделі з'ясовано, що при відносній зміні обсягів бюджетних видатків та податкових пільг пріоритетними напрямками бюджетного фінансування є освіта, охорона здоров'я та соціальна допомога й державне управління, пріоритетною сферою надання податкових пільг – транспортна галузь, а одночасне поєднання фіскальних інструментів забезпечить максимальний ефект на динаміку валової доданої вартості сільського господарства й торгівлі.

Таким чином, аналітичний інструментарій дозволив визначити альтернативні варіанти державної підтримки економічного зростання за допомогою фіскальних інструментів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано авторське вирішення наукового завдання, що полягає в розробці напрямків збалансування вітчизняного фіскального інструментарію для забезпечення економічного зростання в Україні.

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати висновки та пропозиції теоретичного й практичного характеру.

1. Аналіз наукових підходів до дослідження фіскального регулювання економіки свідчить про необхідність втручання держави в економічні процеси з метою їх коригування та досягнення бажаних соціально-економічних результатів за допомогою інструментів фіскальної політики.

2. Запропоновано доповнити наявний понятійний апарат дефініцією «фіскальний інструментарій» та трактувати його як сукупність інструментів впливу держави у сферах податкової політики, політики державних видатків, міжбюджетних і соціальних трансфертів та боргової політики, що діють у межах інституційного середовища. На підставі дослідження природи та змісту фіскального інструментарію встановлено, що його складовими є: податкові інструменти, державні видатки, боргові інструменти (державні та місцеві (муніципальні) запозичення) і трансфертні інструменти (міжбюджетні та соціальні трансферти).

3. За результатами моніторингу інституційного середовища в Україні обґрунтовано, що без адекватних інституційних трансформацій (забезпечення свободи слова і відповідальності, ефективності державного управління, стабільності законодавства, підвищення ступеня його дотримання, підвищення ефективності процесу адміністрування податків, зниження рівня корупції та бюрократизму в прийнятті управлінських рішень у сфері фіску) неможливе ефективне функціонування фіскального інструментарію у контексті забезпечення економічного зростання в Україні.

4. Для вибору раціональних тактичних заходів у ході реалізації фіскальної політики об'єктивно необхідним є врахування мультиплікаційних ефектів функціонування фіскальних інструментів. Розрахункові значення фіскальних мультиплікаторів, зокрема мультиплікатора податків та державних видатків, свідчать про домінуючу роль видаткових інструментів у забезпеченні економічного зростання.

5. Діагностика функціонування податкових інструментів продемонструвала вагоме фіскальне значення податкових надходжень у формуванні фінансового базису забезпечення економічного зростання. У той же час підкреслено, що орієнтиром реалізації податкової політики України упродовж років залишався фіскальний вектор, що негативно позначилось на перспективах економічного зростання. Ключовими податковими інструментами з позиції забезпечення економічного зростання виокремлено систему податкових пільг, спеціальний режим оподаткування технологічних парків та спрощену систему оподаткування.

6. Проведене дослідження видатків Зведеного бюджету України показало, що переважний споживчий характер державних видатків знижує ефективність функціонування останніх із точки зору забезпечення економічного зростання та обмежує фіскальний простір в Україні. Встановлено, що бюджетне фінансування інновацій залишається на вкрай низькому рівні, а це суперечить задекларованим цілям державної влади щодо забезпечення інвестиційно-інноваційного вектора розвитку економіки України.

7. Із розвитком ринкових відносин зростає значення державних та місцевих запозичень як фіскального інструменту формування бюджетних ресурсів держави. Разом із тим, використання боргових інструментів породжує проблему формування й накопичення державного та муніципального боргу і необхідність його обслуговування. Надмірне навантаження на бюджет чинять видатки на обслуговування боргу. Доведено, що при визначенні рівня боргового навантаження з урахуванням запропонованих у роботі показників підсилюється негативний вплив державного богу на забезпечення економічного зростання. Акцентовано увагу на тому, що дієвість функціонування боргових інструментів обмежується характером фінансування дефіциту Державного бюджету України.

8. Дослідження трансфертних інструментів дало можливість розмежувати їх на міжбюджетні та соціальні трансферти. За допомогою однофакторних регресійних моделей доведено, що соціальні трансферти є вагомим чинником стимулювання сукупного попиту, а відтак економічного зростання. Проблемними аспектами функціонування трансфертних інструментів залишаються нераціональна структура міжбюджетних трансфертів, відсутність адресного характеру соціальних пільг та неефективна система пенсійного забезпечення.

9. Оцінка можливостей використання зарубіжного досвіду щодо застосування фіскальних інструментів дала змогу визначити найбільш ефективні з них із точки зору забезпечення економічного зростання в Україні, зокрема: інвестиційний та інноваційний податкові кредити, податкова амністія, інвестиційні трансферти, податок на нерухоме майно, «золоте правило» державних запозичень.

10. Окреслено вектори збалансування вітчизняного фіскального інструментарію для забезпечення економічного зростання в Україні, зокрема: упорядкування системи податкових пільг, забезпечення її інвестиційно-інноваційної складової та ліквідація неефективних пільг; оптимізація бюджетних видатків шляхом забезпечення їх капітальної та інноваційної компоненти та інвестицій у людський капітал; забезпечення конкурентних процедур державних закупівель товарів, робіт і послуг, їх прозорості, розширення географії учасників торгів та економне витрачання державних фінансових ресурсів; підвищення ефективності боргових і трансфертних інструментів; втілення адекватних інституційних трансформацій шляхом забезпечення стабільності податкового та бюджетного законодавства, прийняття ефективних фіскальних норм, покращення бюджетної дисципліни, зниження рівня тіньової економіки та корупції.

11. На основі побудованих багатофакторних регресійних моделей лінійного та нелінійного виду визначено пріоритетні сфери прямої бюджетної підтримки (бюджетного фінансування) та непрямой допомоги (надання податкових пільг) у контексті забезпечення економічного зростання в Україні.

Проведене дослідження підтверджує, що збалансування фіскального інструментарію у процесі формування і реалізації фіскальної політики є багатостороннім та дієвим засобом підвищення її ефективності. Реалізація розроблених у дисертації теоретико-організаційних засад та практичних рекомендацій щодо трансформації такого інструментарію дасть змогу передбачити наслідки конкретних заходів держави у сферах податкової політики, політики державних видатків, міжбюджетних і соціальних трансфертів та боргової політики. Такий системний підхід сприятиме досягненню бажаних соціально-економічних результатів та забезпеченню економічного зростання в Україні на якісно і кількісно новій основі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Амбрик Л. П. Психологічні аспекти ставлення до фіску / Л. П. Амбрик // Управління розвитком. – Харків : ХНЕУ. – 2010. – № 4 (80). – С. 9–10 (0,18 д. а.).
2. Амбрик Л. П. Інституційне середовище використання фіскального інструментарію держави / Л. П. Амбрик // Наука й економіка. – Хмельницький : ХЕУ. – 2010. – Випуск 3 (19). – С. 99–103 (0,32 д. а.).
3. Амбрик Л. Податкове регулювання інвестиційної діяльності як фактор економічного зростання / О. Годованець, Л. Амбрик // Світ фінансів. – 2011. – Випуск 1. – С. 135–143 (0,60 д. а.) (Особистий внесок автора: досліджено концептуальні основи податкового регулювання економічного зростання, 0,30 д. а.).
4. Амбрик Л. П. Державні видатки в контексті забезпечення економічного зростання [Електронний ресурс] / Л. П. Амбрик // Ефективна економіка. – 2011. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=702> (0,40 д. а.).
5. Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України : монографія / під ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : Вектор, 2012 (Особистий внесок автора: розділ 3, п. 3.2 Політика у сфері державних видатків: світові тенденції та вітчизняні реалії. – С. 219–230 (0,32 д. а.)).
6. Амбрик Л. П. Боргові інструменти: організаційні засади та практика функціонування в Україні / Л. П. Амбрик // Економічний аналіз. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ. – 2012. – Випуск 10. – Частина 2. – С. 186–193 (0,70 д. а.).
7. Амбрик Л. П. Теоретичні домінанти та дивергенція теорій фіскального регулювання економіки / Л. П. Амбрик // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, 2012. – № 19. – С. 49–54 (0,75 д. а.).
8. Амбрик Л. П. Моделювання системної підтримки економічного зростання в Україні за допомогою фіскального інструментарію / Л. П. Амбрик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». – 2012. – Випуск 20. – С. 53–57 (0,40 д. а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Амбрик Л. Проблемні аспекти податку на прибуток підприємств / Л. Амбрик // Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації : збірник тез доповідей студ. наук. конф. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – С. 13–15 (0,10 д. а.).
10. Амбрик Л. Ефективність реалізації податкової політики держави / Л. Амбрик // Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації : збірник тез доповідей студ. наук. конф. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – С. 9–12 (0,12 д. а.).
11. Амбрик Л. Система управління митними ризиками як фактор підвищення ефективності митного контролю / Л. Амбрик // Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – Тернопіль, 2009. – Ч. 2. – С. 124–126 (0,10 д. а.).
12. Амбрик Л. Антикризове регулювання та фіскальна політика / Л. Амбрик // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : збірник тез доповідей Сьомої Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – Ч. 2. – С. 27–28 (0,10 д. а.).
13. Амбрик Л. П. Фіскальні інструменти активізації інвестиційного процесу / Л. П. Амбрик // Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 22–24 (0,10 д. а.).

14. Амбрик Л. П. Політика і фіскальна економіка: філософія залежності / Л. П. Амбрик // Перспективи розвитку фінансових систем європейських країн в умовах виходу з кризи : збірник тез наукових доповідей XII Міжнародної студентсько-аспірантської конф. – Львів : ЛДФА, 2010. – Ч. 1. – С. 9–10 (0,10 д. а.).
15. Амбрик Л. Податкове стимулювання інновацій: зарубіжний контекст / Л. Амбрик // Напрями розбудови податкової системи України в умовах утвердження ринкової економіки : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – Тернопіль, 2011. – С. 13–15 (0,10 д. а.).
16. Амбрик Л. П. Податкове стимулювання інновацій: досвід Королівства Нідерландів / Л. П. Амбрик // Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. : в 2 ч. / ДПА України, Нац. унів. ДПС України. – Ірпінь, 2011. – Ч.1. – С. 18 (0,10 д. а.).
17. Амбрик Л. П. Державний борг та економічне зростання / Л. П. Амбрик // Фінансова система держави: проблеми та перспективи розвитку : збірник наукових праць. – Київ : ДКС Центр, 2011. – С. 88–89 (0,12 д. а.).
18. Амбрик Л. П. Функціонування спрощеної системи оподаткування у напрямку забезпечення соціально-економічного розвитку держави / Л. П. Амбрик // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : збірник тез доповідей Дев'ятої Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ. – 2012. – Частина 2. – С. 23–24 (0,10 д. а.).
19. Амбрик Л. П. Моніторинг функціонування фіскального інструментарію держави / Л. П. Амбрик // Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : збірник тез доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф. – Ірпінь, 2012. – С. 24–25 (0,12 д. а.).
20. Амбрик Л. П. Система трансфертних інструментів як інститут фіскальної політики держави / Л. П. Амбрик // Перспективи розвитку фінансової системи України : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – С. 315–317 (0,12 д. а.).
21. Амбрик Л. Податкові трансформації у країнах Європейського Союзу / Л. Амбрик // Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – Чортків, 2012. – С. 386–387 (0,10 д. а.).
22. Амбрик Л. П. Мультиплікаційні ефекти функціонування фіскальних інструментів / Л. П. Амбрик // Актуальні проблеми економіки і управління в сучасних соціально-економічних умовах : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ : ГЕРДА, 2012. – С. 323–325 (0,13 д. а.).
23. Амбрик Л. П. Практика реалізації податкової амністії / Л. П. Амбрик // Проблеми і перспективи розвитку фінансів, обліку і маркетингу в сучасному бізнесовому середовищі : збірник тез доповідей Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих учених і студентів. – К. : НУХТ, 2012. – С. 127–128 (0,10 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Амбрик Л. П. Розбудова фіскального інструментарію забезпечення економічного зростання в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2013.

У дисертації проведено дослідження теоретико-організаційних засад і практики функціонування фіскального інструментарію держави та запропоновано практичні рекомендації щодо напрямків збалансування вітчизняного фіскального інструментарію в контексті забезпечення економічного зростання в Україні.

Здійснено діагностику функціонування податкових інструментів. Визначено вплив державних видатків на забезпечення економічного зростання в Україні. Здійснено моніторинг

ефективності функціонування боргових інструментів. Проведено оцінку дієвості трансфертних інструментів.

Окреслено вектори збалансування вітчизняного фіскального інструментарію з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та змодельовано процес забезпечення економічного зростання за допомогою інструментів фіскальної політики.

Ключові слова: фіскальна політика, фіскальне регулювання, фіскальний інструментарій, податкові інструменти, державні видатки, боргові інструменти, міжбюджетні трансферти, соціальні трансферти, інституційне середовище, економічне зростання.

АННОТАЦИЯ

Амбрик Л. П. Развитие фискального инструментария обеспечения экономического роста в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки Украины, Тернополь, 2013.

В диссертации исследованы теоретико-организационные основы и практика функционирования фискального инструментария государства и предложены практические рекомендации для определения направлений сбалансирования отечественного фискального инструментария в контексте обеспечения экономического роста в Украине.

Проведено диагностику функционирования налоговых инструментов. Определено влияние государственных расходов на обеспечение экономического роста в Украине. Осуществлен мониторинг эффективности функционирования долговых инструментов. Проведена оценка действенности трансфертных инструментов.

Определены векторы сбалансирования отечественного фискального инструментария с учетом позитивного зарубежного опыта и смоделирован процесс обеспечения экономического роста с помощью инструментов фискальной политики.

Ключевые слова: фискальная политика, фискальное регулирование, фискальный инструментарий, налоговые инструменты, государственные расходы, долговые инструменты, межбюджетные трансферты, социальные трансферты, институциональная среда, экономический рост.

ANNOTATION

Ambryk L. P. Development of fiscal instrumentarium of economic growth providing in Ukraine. – As a manuscript.

Thesis for obtaining the Candidate degree in Economic sciences, specialty 08.00.08 – money, finance and credit. – Ternopil National Economic University Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2013.

The comprehensive investigation of fiscal instrumentarium functioning in the context of economic growth providing is carried out in the dissertation. The scientific approaches to fiscal regulation of economy are analyzed in particular the postulates of mercantilism, classical economic theory, Keynesian doctrine, supply-side economics and monetarism. The nature and essence of fiscal instrumentarium are ascertained. The components of fiscal instrumentarium are defined.

The monitoring of institutional environment in Ukraine by means of number of indicators (Voice and Accountability, Political Stability, Government Effectiveness, Regulatory Quality, Rule of Law, Control of Corruption) is conducted. The institutional traps (corruption, tax evasion and shadow economy) are fixed.

The fiscal multipliers (tax and government spending multipliers) are calculated and on that basis the dominant role of government expenditures concerning the influence on Gross Domestic Product dynamics is determined.

The diagnostics of tax instruments functioning is carried out. The key tax instruments (tax incentives, simplified system of taxation, special regime of technology parks taxation) are distinguished in the context of economic growth providing. The expediency of simplified system of taxation is substantiated aimed at providing employment, stimulating aggregate demand, saving state financial resources for unemployment benefits and performing regional development tasks.

The methods of evaluation of impact of debt burden on economic growth are improved on the basis of additional suggested indicators in particular level of state debt coverage and hidden forms of state debt (the amount of value added tax refund arrears and overpayments of taxes and fees).

The assessment of debt instruments efficiency is given. The debt instruments efficiency is grounded to be limited by the nature of state budget deficit financing. The role of state and local borrowings as fiscal instruments of state budget resources formation is established.

The influence of government expenditures on economic growth providing in Ukraine is determined. The minor importance of budget financing of innovation activity is fixed. The main problems of government purchases functioning are investigated.

The inter-governmental (equalization grant, subventions) and social transfers (unemployment benefits, pensions) are distinguished. The evaluation of the effectiveness of inter-governmental and social transfers is made. The imbalances of transfer instruments functioning are determined.

The international experience of fiscal regulation of economic growth is generalized and the possibilities of the use of efficient fiscal instruments in Ukraine are considered in particular investment and innovation tax incentives (tax credits), tax amnesty, special regime of technology parks taxation, investment inter-governmental transfers, golden rule of state borrowings etc.

The vectors of balancing domestic fiscal instrumentarium including positive foreign experience are outlined in particular arrangement of tax incentives system; budget expenditures optimization; providing the competitive procedures of government purchases; increasing the efficiency of debt and transfer instruments; implementation of adequate institutional transformations. The process of economic growth providing in Ukraine by means of fiscal policy instruments is modeled.

Keywords: fiscal policy, fiscal regulation, fiscal instrumentarium, tax instruments, government expenditures, debt instruments, inter-governmental transfers, social transfers, institutional environment, economic growth.

Підписано до друку 10.04. 2013 р.

Формат 60X90/16. Гарнітура Times.

Папір офсетний. Друк на дублікаторі.

Умов. друк. арк. 0,9. Зам. № А010-13. Тираж 150 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04. 2009 р.

Віддруковано у видавництві «Економічна думка ТНЕУ»

46020 Тернопіль, вул. Львівська, 11

тел. (0352)47-58-72